

ฐานะ หน้าที่และสิทธิของผู้ถือหุ้นที่ควรรู้

โดยปกติแล้ว บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจะอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 ซึ่งนักลงทุน หรือในที่นี้คือ ผู้ถือหุ้นในบริษัทจดทะเบียนเหล่านั้น ควรทราบถึงฐานะ สิทธิและหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวด้วย ทั้งนี้เพื่อให้นักลงทุน หรือผู้ถือหุ้น ได้รับประโยชน์จากการลงทุนของตนอย่างเต็มที่

พระราชบัญญัติบริษัทมหาชน จำกัด เป็นกฎหมายหลักที่ใช้คุ้มครองสิทธิของผู้ถือหุ้น ส่วนกฎหมายที่เกี่ยวกับหลักทรัพย์ เช่น พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 และประกาศที่เกี่ยวข้อง ในด้านของนักลงทุน เราจัดเป็นสิ่งประกอบเสริมสำหรับใช้ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้บริหารของบริษัททุจริต ทำให้บริษัทเสียหาย กฎหมายที่เกี่ยวกับหลักทรัพย์ก็จะมิบทลงโทษทางอาญาเพิ่ม

เรามักพบว่านักลงทุนหรือผู้ถือหุ้นบางกลุ่มที่ลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ฯ ยังคงไม่เข้าใจเกี่ยวกับฐานะ หน้าที่และสิทธิของตนเองมากนัก สิ่งเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อให้เกิดความเสี่ยงบางประการที่ทำให้ผู้ถือหุ้นต้องเสียผลประโยชน์ที่ตนพึงได้รับ ฉะนั้นแล้วหากต้องการให้การลงทุนของตนได้รับผลประโยชน์อย่างคุ้มค่า สิ่งหนึ่งที่ควรตระหนักไว้คือ การทำความเข้าใจกับฐานะและหน้าที่ ตลอดจนสิทธิของตนให้ดีเสียก่อน สำหรับสัปดาห์นี้ เราจะกล่าวเฉพาะฐานะ หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ถือหุ้น

ฐานะของผู้ถือหุ้น

ผู้ถือหุ้นเป็นผู้เข้าร่วมในกิจการของบริษัท โดยต้องการได้รับผลตอบแทนทางด้านกำไรเป็นหลัก ผู้ถือหุ้นบางคนอาจลงทุนเพื่อได้รับเงินปันผล เพื่อขายต่อทำกำไร หรือแม้กระทั่งซื้อหุ้นในจำนวนที่มากพอที่ทำให้เป็นผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่ซึ่งทำให้สามารถเข้ามามีการบริหารกิจการของบริษัทเองได้

ทั่วไปจึงกล่าวว่าผู้ถือหุ้นคือเจ้าของบริษัท ซึ่งในทางความเป็นจริง ถ้าผู้ถือหุ้นนั้นถือหุ้นส่วนใหญ่ของบริษัทก็ส่งผลให้มีอำนาจควบคุมการดำเนินงานของบริษัทตามที่ต้องการได้ กรณีนี้เราสามารถอนุโลมเรียกว่าผู้ถือหุ้นนั้นเป็นเจ้าของบริษัทได้ แม้ว่าตามกฎหมายไม่อาจถือเช่นนั้นได้ก็ตาม ในกรณีเช่นนี้ผู้ถือหุ้นจะมีฐานะเป็นกรรมการหรือผู้บริหารอีกฐานะหนึ่งนอกจากฐานะของผู้ถือหุ้นดังที่เราพบกันโดยทั่วไปของบริษัทจดทะเบียนต่างๆ

แต่สำหรับผู้ถือหุ้นรายย่อยที่ไม่มีอำนาจในการดำเนินงานของบริษัท ไม่อาจกล่าวว่าเป็นเจ้าของบริษัทได้ เราจึงมักถือว่าผู้ถือหุ้นเป็นเพียงผู้ลงทุนในบริษัทเท่านั้น และตามหลักของกฎหมายนั้น ผู้ถือหุ้นไม่ใช่เจ้าของทรัพย์สินของบริษัท ผู้ถือหุ้นเป็นเพียงเจ้าของหุ้นซึ่งหุ้นของบริษัทหรือนิติบุคคลเท่านั้น หุ้นของบริษัทนั้นๆ อาจจำหน่ายจ่ายโอนได้ และยังให้สิทธิแก่ผู้ถือหุ้นบางประการเกี่ยวกับบริษัทเท่านั้น

สำหรับกรณีที่บริษัทได้เลิกดำเนินกิจการ เมื่อมีการชำระบัญชีนั้น หากพบว่าบริษัทมีหนี้สิน บริษัทจะต้องดำเนินการชำระหนี้สินให้กับเจ้าหนี้ต่างๆ ให้หมดก่อน เมื่อมีเงินเหลือผู้ถือหุ้นจึงจะมีสิทธิรับคืนเงินค่าหุ้นที่ตนลงทุนไป

หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ถือหุ้น

ผู้ถือหุ้นมิใช่ตัวแทนของบริษัท และมีอิสระตัวแทนของผู้ถือหุ้นกันเองด้วย ทั้งนี้ไม่ใช่เจ้าของทรัพย์สินในบริษัท ฉะนั้นแล้วผู้ถือหุ้นจึงไม่มีหน้าที่ต่อบริษัท และไม่มีหน้าที่ต่อผู้ถือหุ้นด้วยกัน

ส่วนความรับผิดชอบของผู้ถือหุ้นนั้น โดยทั่วไปผู้ถือหุ้นมีความรับผิดชอบเพียงเรื่องของการชำระค่าหุ้นตามจำนวนที่ยังชำระไม่ครบเท่านั้น ผู้ถือหุ้นจะไม่มีมารับผิดชอบต่อบริษัทหรือต่อเจ้าหนี้ของบริษัทมากไปกว่านี้ แต่ผู้ถือหุ้นอาจมีความรับผิดชอบประการอื่นในกรณีที่มีการรับเงินปันผล หรือผลประโยชน์อื่นของบริษัทไปโดยทุจริตและไม่ชอบด้วยกฎหมาย

จากที่ได้กล่าวในสัปดาห์ก่อนถึงการเตรียมตัวก่อนการลงทุน ว่านอกจากการวิเคราะห์ตนเอง และการจัดสรร
เงินทุนแล้วนั้น การตระหนักในฐานะและสิทธิของตนที่พึงได้รับก็นับเป็นเรื่องสำคัญเช่นกัน บางท่านอาจคิดว่าเป็น
เรื่องเล็กน้อยที่ไม่ต้องให้ความสำคัญมากนักก็ได้ ในการลงทุนนั้น คงไม่มีใครสามารถกำหนดได้ว่า ควรให้ความสำคัญ
กับเรื่องใด มากน้อยเพียงไร ควรพึงระลึกไว้เสมอว่า ผู้เตรียมพร้อมในทุกด้าน ย่อมมีโอกาสประสบความสำเร็จมากกว่า
สำหรับสัปดาห์หน้า ติดตามเรื่องสิทธิของผู้ถือหุ้น